

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ЕП та ОПД
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (шифр та
найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва освітньої програми)

на тему: «Підвищення ефективності використання оборотного капіталу
підприємства (на прикладі ОК «Граніт»)»
(назва теми)

Виконавець:

студент ФЕУП факультету

Тімкаєва Ю.К.

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст.викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Кічук О.С.

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Серед ключових пріоритетів економічного розвитку України важливе значення мають: формування приватного сектора економіки, нового класу власників, підтримка розвитку і зміцнення вітчизняного підприємництва. Розвиток підприємництва є однією з неодмінних і необхідних умов становлення ринкових відносин, а економічно ефективні підприємства з налагодженою системою планування діяльності багато в чому впливають на добробут населення і визначають місце держави в світовій господарській системі.

Основною метою будь-якої підприємницької діяльності є прибуток як джерело фінансових ресурсів для розвитку підприємництва, що задовольняє потреби власників підприємства і держави в цілому.

Прибуток (збиток) від виготовлення продукції, виконання робіт, послуг визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції (робіт, послуг) у діючих цінах і витрат на її виробництво та реалізацію.

Конкретне підприємство мало впливає на становище ринку, і, отже, на очікуваний розмір виручки. В основі вартості витрат виробництва лежать об'єктивні фактори: потреби в сировині та матеріалах, механізмах, робочій силі, рівень цін, що утворився на ресурси, також впливає раціональне і ефективне їх використання.

Отже, боротьба підприємства за зниження вартості виробництва, ефективного використання капіталу є важливим кроком підвищення економічної віддачі від підприємства, зростання його конкурентоспроможності.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є здійснення економіко-теоретичного аналізу сутності управління оборотним капіталом підприємства, виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності цього процесу та розробка пропозицій щодо оптимізації формування оборотних активів

підприємства та поліпшення їх використання, удосконалення системи управління матеріальними запасами для забезпечення ефективності функціонування підприємства ОК «Граніт».

Завдання дослідження:

- описати теоретичні аспекти формування оборотного капіталу на підприємстві ;
- провести аналіз результатів діяльності та рівня розвитку ОК «Граніт»;
- дати оцінку ефективності використання оборотного капіталу ОК «Граніт», що включає в себе організацію забезпечення сировиною та матеріалами та їх зберігання;
- оцінити роботу підприємства по використанню можливостей поліпшення системи управління матеріальними ресурсами;
- обґрунтувати пропозиції і рекомендації щодо удосконалення системи управління матеріальними запасами на підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступають методичні та теоретичні аспекти формування оборотного капіталу ОК «Граніт».

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступає сукупність методів, резервів, критеріїв і засобів досягнення підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві .

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в консультативному проекті використовувалися наукові дослідження теоретиків і практиків економічної науки, сучасних вітчизняних та зарубіжних учених-економістів. У роботі було використано такі методи дослідження: узагальнення, порівняння, аналізу і синтезу; статистичні методи, графічні.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дипломної роботи є дослідження роботи підприємства ОК «Граніт» та оцінка ефективності використання оборотного капіталу на ньому. При проведенні дослідження використовувались нормативно – правові акти, а також звітні матеріали

підприємства ОК «Граніт» , а саме: форма 1П-НПП - звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції; форма 11-ОЗ - звіт про наявність та рух основних засобів; форма 2 - звіт про фінансові результати; форма 1 – баланс підприємства; звіти по персоналу.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 103 сторінок. Основний зміст викладено на 95 сторінках. Робота містить 21 таблиці, 6 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства // Науковий студентський вісник ФЕУП, ОНЕУ, 2019, №31 (1том) стор. 236-238.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи ефективності використання оборотного капіталу»* визначається сутність методологічних підходів щодо визначення оборотного капіталу промислового підприємства, аналізуються показники ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві, досліджуються методи управління матеріальними запасами на сучасному підприємстві.

В сучасних наукових поглядах більше різноманітності і розбіжностей в визначеннях капіталу. Великою мірою це пов'язано з прочним входженням капіталу в сучасне життя людей і використання його як ефективного інструменту управління.

Капіталом можна назвати частину фінансових ресурсів, що задіяна фірмою в обороті і приносить дохід від цього обороту. З такої точки зору капітал виступає

як перетворена форма фінансових ресурсів. Іншими словами, капітал - це значна частина фінансових ресурсів, що авансується і інвестується в господарську діяльність з метою отримання прибутку.

На відміну від основних виробничих фондів оборотні фонди споживаються в одному виробничому циклі і їхня вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції. При цьому одна їхня частина в речовій формі входить у створений продукт і набирає товарної форми, в якій її буде використано споживачем. Інша частина також повністю споживається в процесі виробництва, але, втрачаючи свою споживну вартість, у речовій формі в продукт праці не входить (наприклад паливо).

Господарсько-підприємницька діяльність неможлива без оборотних коштів. Ця потреба є одним з об'єктів фінансового планування і відображення в обліку та звітності. Розмір оборотного капіталу, який утворює кожен складову поточних активів, має відповідати потребам і можливостям підприємства зі створення й реалізації продукції.

Одним з важливих чинників підвищення ефективності підприємницької діяльності є ефективне управління матеріальними запасами. Сучасні підприємства ще не включили управління запасами до складу основних напрямків активно здійснюваної стратегії своєї поведінки у ринковому середовищі і явно недостатньо використовують даний фактор підвищення конкурентоспроможності.

У другому розділі *«Аналіз ефективності використання оборотного капіталу підприємства ОК «Граніт»* розглядається діяльність підприємства ОК «Граніт», проводиться техніко-економічний аналіз сучасного стану діяльності підприємства, розглядається аналіз, структура оборотного капіталу підприємства ОК «Граніт» та ефективність його використання.

Проведений аналіз ефективності використання оборотних коштів засвідчив, що швидкість обертання оборотних коштів на даному підприємстві умовно задовільна. Як свідчать дані, вона складає від 65 днів у 2016 році та 49,95 днів у 2017 році до 57 днів у 2018 році. Оскільки тривалість одного обороту скорочується, то кількість оборотів за рік зростає. Таку тенденцію підтверджує також і коефіцієнт обертання оборотних коштів, який хоча і повільно, але зростає від 5,5 раз у 2016 році та 7,2 раз - у 2017 році, а у 2018 році знизився до 6,3 обертів.

Аналіз часткових показників обертання оборотних коштів, а саме: коефіцієнт обертання та середньої тривалості 1-го обороту виробничих запасів, грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, дає змогу виявити причини уповільнення обертання оборотних коштів. Аналіз інших часткових показників свідчить про досить швидке проходження оборотними коштами інших стадій свого кругообігу.

За відповідними коефіцієнтами, кількість оборотів виробничих запасів - від 36,23 - 2016 році до 43,0 - у 2017 році та 44,61 - у 2018 році.

Можна також зробити висновок, що прискорення проходження оборотними коштами стадії дебіторської заборгованості дасть можливість підприємству значно скоротити тривалість кругообігу оборотних коштів в цілому.

Крім того, слід відзначити, що коливання коефіцієнта обертання виробничих запасів носить негативний характер, як і коефіцієнта обертання грошових коштів, тривалість оберту якого у 2018 році склала 1 день. Тому фінансовій службі підприємства слід звернути увагу на ці факти.

Висновок проведеного аналізу ОК «Граніт» був би “добре”, якби не такі показники як коефіцієнт завантаження та рентабельність оборотних коштів. Вони свідчать про задовільну, але не високу ефективність використання оборотних коштів на даному підприємстві. Так, коефіцієнт завантаження на протязі 2016-2018 року коливався, особливо необхідно відмітити те, що після

2017 року значення коефіцієнта збільшилось. Коефіцієнт ефективності ж говорить про те, що у 2018 році на 1 грн. оборотних коштів припадає 0,38 коп. прибутку при умовному нормативі не менше 0,50 грн.

У третьому розділі *«Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу ОК «Граніт»* розглядаються шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства, запропоновані заходи щодо підвищення ефективності використання оборотного капіталу ОК «Граніт».

Дуже важливим аспектом удосконалення управління оборотними коштами підприємства є пошук шляхів покращення використання їх, як індикатор ефективності управління оборотними коштами підприємства.

Центральне місце серед показників використання оборотних коштів посідає група показників обертання оборотних коштів як в цілому, так і на певних стадіях їх кругообігу.

Одним із шляхів збільшення ефективності використання оборотних коштів є управління дебіторською заборгованістю підприємства. Необхідність такого управління можна пояснити і значним впливом стану розрахунків з дебіторами на фінансове становище підприємства в цілому, адже вони являють собою кінцеву стадію кругообігу оборотних коштів. Саме після закінчення цієї стадії підприємство формує свої грошові доходи і отримує прибуток від своєї діяльності.

Значні резерви підвищення ефективності використання оборотних засобів закладені безпосередньо в самому підприємстві. У сфері виробництва це відноситься, перш за все, до виробничих запасів. Необхідність управління пов'язана з тим, що виробничі запаси є найменш ліквідними активами підприємства та з найбільшим ризиком вкладення. Це пояснюється тим, що саме ця частина оборотних коштів найбільш віддалена від моменту реалізації і

найбільше підлягає впливу змін кон'юктури ринку, інфляційних процесів тощо.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

- Конкретне підприємство мало впливає на становище ринку, і, отже, на очікуваний розмір виручки. В основі вартості витрат виробництва лежать об'єктивні фактори: потреби в сировині та матеріалах, механізмах, робочій силі, рівень цін, що утворився на ресурси, також впливає раціональне і ефективне їх використання.

- Основними напрямками поліпшення ефективності управління оборотним капіталом у даному випадку могли б стати:

I. Управління дебіторською заборгованістю підприємства (запобігання можливості виникнення «простроченої дебіторської заборгованості») шляхом :

- аналізу дебіторської заборгованості підприємства за термінами її формування з метою виявлення «простроченої дебіторської заборгованості», якщо така буде мати місце;

- аналізу «простроченої дебіторської заборгованості» в розрізі кожного окремого боржника, що забезпечить підприємство інформацією стосовно клієнтів, які сформували таку заборгованість і з якими недоцільно мати в майбутньому ділові стосунки;

- використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості, а саме: операцій факторингу, форфейтингу, лізингу, обліку векселів тощо.

II. Управління виробничими запасами підприємства в напрямку запобігання накопиченню понаднормативних запасів та оптимізації затрат по їх використанню та зберіганню шляхом:

- оцінки раціональності структури запасів з метою виявлення тих з них, обсяг яких більший, ніж необхідно для потреб виробництва і запасів, придбання яких необхідно прискорити (бо недостатній обсяг виробничих запасів веде до дефіциту окремих їх видів, збоїв у виробничому процесі, недовантаженню виробничих потужностей, зменшенню обсягів виробництва, реалізації, до недоотримання прибутків і, навіть, наявності збитків);

- визначення найбільш прийнятних термінів та обсягів закупівлі товарно-матеріальних цінностей;

- розрахунку показників обертання основних груп виробничих запасів для встановлення відповідності наявності запасів поточним потребам підприємства та ефективності їх використання;

- мінімізації поточних затрат по обслуговуванню запасів шляхом розрахунку оптимального розміру партії поставки;

- забезпечення своєчасного залучення до господарського обороту надлишкових запасів товарно-матеріальних цінностей.

- Впровадження вказаних пропозицій у роботу підприємства дасть змогу останньому підвищити ефективність управління своїми оборотними коштами, а відповідно поліпшити свою ліквідність, платоспроможність та загальний фінансовий стан.

- В процесі написання дипломної роботи були запропоновані наступні шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу ОК «Граніт»: управління дебіторською заборгованістю підприємства та управління матеріальними запасами. Дані заходи суттєво підвищать рентабельність оборотного капіталу підприємства та принесуть додатковий економічний ефект у розмірі 588,8 тис.грн.

АНОТАЦІЯ

Тімкаєва Ю.К. «Підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства (на прикладі ОК «Граніт»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою

(шифр та назва спеціальності)

професійного за спрямування «Економіка та стратегія розвитку підприємства».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти формування оборотного капіталу на промисловому підприємстві. Розглянуто економічну сутність оборотного капіталу підприємства, показники ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві та методи управління матеріальними запасами на сучасному підприємстві.

Проаналізовано господарську діяльність підприємства ОК «Граніт» по основним техніко-економічним показникам діяльності. Проведений аналіз структури оборотного капіталу на підприємстві ОК «Граніт» та проаналізовано ефективність його використання, проаналізована динаміка виробничих запасів підприємства.

Запропоновано шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві ОК «Граніт». В роботі виявлені основні напрямки підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства та запропоновано підвищити ефективність використання оборотного капіталу ОК «Граніт» за рахунок реструктуризації дебіторської заборгованості підприємства та за рахунок удосконалення системи управління матеріальними запасами на підприємстві.

Ключові слова: підприємство, прибуток, оборотний капітал, матеріальні запаси.

ANNOTATION

Timkaeva Y.K. "Increasing the efficiency of the working capital of the enterprise (on the example of OK" Granite ").

Thesis for Master degree in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activity"

(code and name of the specialty)

under the master's program "Economics and strategy of enterprise development". – Odessa National

(title of master program)

Economics University. – Odessa, 2019.

The theoretical aspects of working capital formation at an industrial enterprise are considered in the paper. The economic essence of the working capital of the enterprise, the indicators of the efficiency of the use of working capital at the enterprise and the methods of inventory management at the modern enterprise are considered.

The economic activity of the enterprise "Granit" by basic technical and economic indicators of activity is analyzed. The analysis of the working capital structure at the enterprise "Granit" was carried out and the efficiency of its use was analyzed, the dynamics of production stocks of the enterprise was analyzed.

The ways of increase of working capital utilization efficiency at the enterprise of «Granit» are proposed. The main directions of increasing the efficiency of using the working capital of the enterprise are identified in the work and it is proposed to increase the efficiency of using the working capital of OK «Granit» by restructuring the accounts receivable of the enterprise and by improving the inventory management system at the enterprise.

Keywords: enterprise, profit, working capital, inventories.